

Pædagogisk læreplan for Vuggestuen Vokseværket 2023 - 2024

Den pædagogiske læreplan udgør rammen og den fælles retning for vores pædagogiske arbejde med børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Læreplanen er et levende dokument, som kort beskriver vores pædagogiske overvejelser og refleksioner med eksempler, der er retningsgivende for det daglige

Ramme for udarbejdelse af den pædagogiske læreplan

Den pædagogiske læreplan udarbejdes med udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag samt de seks læreplanstemaer og de tilhørende pædagogiske mål for sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børns læring.

Rammen for at udarbejde den pædagogiske læreplan er dagtilbudsloven og dens overordnede formålsbestemmelse samt den tilhørende bekendtgørelse. Loven og bekendtgørelsen er udfoldet i

publikationen [Den styrkede pædagogiske læreplan. Rammer og indhold](#). Publikationen samler og formidler alle relevante krav til arbejdet med den pædagogiske læreplan og er dermed en forudsætning for at udarbejde den pædagogiske læreplan. Derfor henvises der gennem skabelonen løbende til publikationen. På sidste side i skabelonen er der yderligere information om relevante inspirationsmaterialer.

Hvem er vi?

Vokseværket er en vuggestue med plads til 72 børn. Vi er beliggende på Indre Østerbro og holder til i to huse – på samme vej. Vokseværket har implementeret minimumsnormeringer og er derfor fire fastansatte medarbejder på hver stue og har derudover to køkkenmedarbejdere, en i hvert hus. Børnene er fordelt på seks stuer med 12 børn på hver stue.

For at sikre den fælles faglige pædagogiske retning i Vokseværket, har vi valgt at samarbejde i teams på tværs af husene. Disse teams sparre med hinanden på personalemøder, så vi sikrer det stærke samarbejde mellem husene. I hverdagen arbejder husene på tværs af stuerne. De går på tur, laver aktiviteter i fællesrummet og har kreative forløb sammen. I Vokseværket arbejder vi målrettet med de fysiske læringsmiljøer og legen i mindre gruppe. Vi har fokus på hverdagspædagogikken og alle de pædagogiske læringsrum som den tilbyder og understøtter.

Vokseværket har gode fysiske rammer i begge huse. Vores legepladser er meget forskellige og kan tilbyde børnene forskellige fysiske, motoriske og udfordrende oplevelser. Begge huse har indendørs et stort fællesrum, som både benyttes til fysiske - og motoriske leg, samt kreativ fordybelse. Rummet kan også bruges til at spise frokost med en mindre gruppe børn.

Vokseværket tilbyder mad over hele dagen og har i begge huse det økologiske guldmærke.

Vokseværkets adresse er: Krausesvej 4 & 17

Mail og telefon: zt29@kk.dk - 6138 3135

Vokseværket er en del af Klynge IBØ-F. Klyngen består af otte enheder på 0-6 års området; Akvariet, Charlottehaven, Hvepsebo, Junglebo, Kong Gurli, Rosahaven, Rosenvang og Vokseværket.

I Klynge IBØ-F har vi fokus på den fælles faglige retning og arbejder målrettet i netværk på tværs af klyngens enheder. Her arbejdes med sprog, måltids-pædagogik, læreplan og uddannelse af kommende pædagoger i vores praktik netværk.

Pædagogisk grundlag

IBØ-F's Kerneopgaven:

Kerneopgaven er, i samarbejde og partnerskab med forældre og kollegaer, at skabe læringsmiljøer for børnene, der fremmer alle børns trivsel, udvikling, dannelse, læring og deltagelsesmuligheder.

Med særlig fokus på:

- Hvad skal børnene have ud af det?
- Hvad er børnenes deltagelsesmuligheder?
- Voksenpositioner

Alt dette sker i et 0-3 års børneperspektiv

Børnesyn, Dannelse og børneperspektiv, Leg, Læring og Børnefællesskaber

Den pædagogiske læreplan er udarbejdet med udgangspunkt i et fælles pædagogisk grundlag for Vokseværket. Det pædagogiske grundlag tager udgangspunkt i et inkluderende menneskesyn med fokus på at skabe et lærings- og udviklingsmiljø, i et børneperspektiv.

Vi arbejder pædagogisk målrettet med at dele børnene op i mindre grupper over hele dagen – da dette skaber en tydelig og tryk ramme for det enkelte barn, så det enkelte barn har mulighed for at danne tætte relationer, udvikle sociale kompetencer og styrke sproget, som er så vigtigt for, at kunne begå sig på fællesskabets store scene. Mindre grupper giver også den voksne mulighed for at understøtte det enkelte barn og gruppen i, at få øje på hinanden i legen og i børnefællesskabet.

Vi arbejder med at skabe fysiske læringsmiljøer, som er overskuelige rum i rummet, det vil sige små afskærmede steder, hvor en lille gruppe børn kan lege uforstyrret. Vi skaber læringsmiljøer som tilbyder rammer, struktur og forudsigelighed. Men også miljøer der udfordrer og indbyder til at børnene kan lære og udvikle sig. Det styrker børnenes mod til at møde nye udfordringer og forandringer.

De centrale elementer i den styrkede læreplan er:

- Børnesyn
- Dannelse og børneperspektiv
- Leg • Læring • Børnefællesskaber
- Pædagogisk læringsmiljø
- Forældresamarbejde
- Børn i udsatte positioner
- Sammenhæng til børnehaveklassen.

Hvordan kommer de fem centrale elementer fra det fælles pædagogiske grundlag til udtryk hos os og bliver omsat i vores hverdag sammen med børnene?

Barnesyn:

- Barndommen har værdi i sig selv og barnet skal have lov at udvikle sig i eget tempo. I Vokseværket skal børnene have en tryk start på det gode børneliv i daginstitutionslivet.
- I vores praksis omkring hverdagspædagogikken arbejder vi struktureret og organiseret med at danne rammer for leg og læringsmiljøer i mindre grupper. Hverdagen er tilrettelagt og organiseret, ud fra en voksen organisering der sikrer at vi understøtter det enkelte barn og hele gruppens udvikling
- Vi har fokus på at barnet er en del af et fællesskab og at de andre børn på stuen er barnets venner. Til vores samlingerne har vi stort fokus på alle børnene i gruppen og italesætter med navns nævnelse hvem der er i vuggestue og hvem der ikke er der. Dette giver børnene en følelse af, at de alle er noget værd og at de alle er betydningsfulde medlemmer af det sociale fællesskab.

Dannelse og børneperspektiv:

- Det handler ikke om at forme barnet efter en bestemt skabelon, men om at give plads til det enkelte barn i konteksten og fællesskabet. Børnene skal have mulighed for at eksperimentere, lære og udvikle sig i et aktivt fællesskab. I vokseværket er vi opmærksomme på at følge børnenes intentioner og udvikling og tilrettelægger lege, aktiviteter og hverdagsrutiner efter hvor børnene viser os de er og hvad der optager dem lige nu og her.
- Vokseværkets pædagogiske læringsmiljøer tager udgangspunkt i børneperspektivet, uanset om der er tale om hverdagsrutiner, børne- eller vokseninitierede forløb eller leg. Vi giver børnene konkrete muligheder ud fra deres alder og nærmeste udviklings zone.
- Vores hverdag er fastlagt i faste genkendelige rammer, der skaber tryghed og mulighed for udvikling hos barnet. Når rammene er tydeligt pædagogisk fastlagt af de voksne, giver det barnet mulighed for trygt at udvikle gåpåmod til at udforske hverdagen i vuggestuen. Medarbejderne i Vokseværket er rollemodeller og garanter for, at vi viser børnene hvordan vi interagerer med hinanden. Vi har en positiv tilgang til børnene og møder dem smilende og imødekommende både verbalt og nonverbalt. Vi møder børnene positivt fysisk med knus og kram og nærvær. Vi sætter ord på børnenes invitationer til hinanden og deres omsorg overfor hinanden og anviser andre handlemuligheder hvis vi oplever uhensigtsmæssig adfærd, som f.eks. skubben

Leg:

- Legen har værdi i sig selv og vi bruger børnenes legeindhold som pejlemærke for læringsmål og aktiviteter. I Vokseværket understøtter og udvikler vi den børneinitierede leg ved at positionerer os, bagved, ved siden af og foran således, at det understøtter legen.
- At gå foran legen giver den voksne mulighed for at tilrettelægge legen og evt. vælge de børn der skal deltage. At gå ved siden af giver den voksne mulighed for at deltage i legen på lige fod med børnene. At gå bag ved giver den voksne mulighed for at observere legen uden at deltage. Den voksne har mulighed for at observere det relationelle og få indblik i det, der interesserer det enkelte barn i lege fællesskabet. Leg foregår både i planlagte pædagogiske aktiviteter og på børnenes spontane, sociale og selvorganiserede initiativer.
- I Vokseværket har legen stor plads og betydning. Vi har aldrig "bare" leget og vi er opmærksomme på, at legen får tid og plads. Vi har fokus på at være fleksible i vores rutiner, så legen kan få sin naturlige afslutning. Hvis det enkelte barn viser os, at det har brug for alene leg, så skaber vi rammen for det.

I Vokseværket har vi arbejdet aktivt og målrettet med de fysiske læringsmiljøer og vores legezoner. Derfor har indretningen af stuerne og fællesrummet stor betydning for børnenes leg, deres deltagelsesmuligheder og hvordan de voksne positionerer sig. Vores legezoner er tydelige, så det lille barn nemt kan skabe overblik over rummets muligheder for leg.

Læring:

Børn lærer hele dagen. Børn lærer gennem leg og relationer og har her mulighed for at fordybe sig i det, de er særligt optaget af. Børn lærer igennem leg og det er den voksnes opgave, at positionerer sig hensigtsmæssigt i læringsrummet.

Vokseværket har stort fokus på selvhjulpethed, vi mener at det er vigtigt at det enkelte barn får lov til at være så aktiv i eget liv, som de formår. Derfor skaber vi plads til, at barnet hele tiden har mulighed for at øve sig og blive livsduelige små mennesker. Barnet øver sig i at komme op på en stol, hælde vand op i koppen, selv tage flyverdragt på og selv tage tøjet af og på, når de skal puttes.

Barnet skal øve sig mange gange før det mestrer og det er derfor vigtigt at anerkende barnet på denne vej, da det at øve sig kan føre til frustrationer. Når barnet lykkes med at få strømpen på – deler vi barnets glæde ved at opleve "jeg kunne". Børn spejler sig i hinanden og den enes glæde

ved at lykkes – smitter af på de andre børn og er med til at skabe positiv udvikling og læring. Børnene deltager også aktivt i måltidet i Vokseværket

Børnefællesskaber:

Barnet skal have mulighed for at deltage i et aktivt børnefællesskab, og danne relationer. I fællesskabet har barnet mulighed for at opdage verden og lære noget nyt sammen med andre og samtidig opleve, at det er betydningsfuldt i et inkluderende fællesskab.

I Vokseværket er barnet en del af flere fællesskaber; til samling og måltidet hvor vi alle er samlet på stuen i det store fællesskab og i mindre grupper, hvor der er mulighed for at fordybe sig og danne relationerne på et andet grundlag end det store fællesskab kan tilbyde.

Dette giver barnet mulighed for at opleve flere forskellige former for fællesskab og muligheden for at opleve, at man hører til flere steder.

Vi har ansvaret for, at børnene har mulighed for at være en del af et inkluderende og forpligtende fællesskab. Oplever vi, at et enkelt barn har svært ved at indgå i fællesskaberne hjælper vi det på vej, ved at italesætte barnets intentioner overfor de andre børn i gruppen. Vi hjælper barnet med at finde lege og aktiviteter og støtter her ved at gå både foran og ved siden af.

Vi støtter børnene i at udvikle sociale kompetencer og skabe mulighed for dannelse af venskaber på tværs af stuerne.

Pædagogisk læringsmiljø

Det pædagogiske læringsmiljø tilrettelægges så det inddrager børneperspektivet, deltagelse muligheder, børnefællesskabet og børnenes forskellige forudsætninger

Hvordan skaber vi hele dagen et pædagogisk læringsmiljø, der giver alle børn mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes?

Det pædagogiske læringsmiljø er rammen for børns læring, udvikling, trivsel og dannelse og dermed ikke bare nogle få timer med pædagogiske aktiviteter om formiddagen. Det pædagogiske læringsmiljø er hele dagen og rammen for leg og rutinesituationer som bleskift og måltider, vokseninitierede aktiviteter m.v.

Et godt læringsmiljø kræver et godt fællesskab med gode og trygge voksen- og børnerelationer. Et læringsmiljø kan opstå spontant omkring en regnorm. Med andre ord, er læringsmiljøet ikke kun et fysisk rum.

Pædagogisk læringsmiljø

Det fysiske læringsmiljø skal understøtte og inspirerer barnet og skal afspejle barnets læreprocesser og NUZO

Barnet har mulighed for at udfordre sine sanser og krop og skal mødes med en mulighed for ro og fordybelse, såvel som vildere aktiviteter.

I Vokseværket har vi i hele 2023 arbejdet målrettet med indretning af alle stuer – og de fysiske læringsmiljøer. Det pædagogiske læringsmiljø omfatter både hverdagsaktiviteterne og rutinerne og de børne- og voksen-initierede aktiviteter samt børne- og vokseninitieret leg: Alle stuer er indrettet ud fra samme pædagogiske principper om tilgængelige læringsmiljøer. Vi har arbejdet målrettet med fokus på "Leg og læring" og "Børns leg og eksperimenterende virksomhed"

Samarbejde med forældre om børns læring

Gennem ligeværdig dialog skaber vi tillid og tryghed i forældrepartnerskabet. Vi mener, at et trygt, respekt - og tillidsfuldt samarbejde skaber de bedste forudsætninger for det enkelte barns trivsel og læring.

Hvordan samarbejder vi med forældrene om barnets og børnegruppens trivsel og læring?

Forældre er de primære ansvarlige for barnets opvækst. I det tidsrum hvor barnet er i vuggestuen, skal vi – i samarbejde og i trygge rammer, sikre at børnene udvikler sig, dannes, trives og lære hvad det vil sige at begå sig i et fællesskab.

Vi prioriterer den daglige snak om stort og småt, i aflevering og afhentning.

Det er vigtigt, at forældrene føler sig trygge og tror på, at vi kan passe godt på barnet og i samarbejde skabe den allerbedste vuggestue tid for barnet og forældrene. Det er vores erfaring, at personale og forældre opnår en tæt kontakt ved åben dialog – og ved inddragelse i hinandens syn på barnet.

Vi prioriterer, at forældrene får et godt forhold til hinanden. Vi kan være med til at skabe rammen gennem de traditioner og tiltag der finder sted i løbet af året i Vokseværket.

Vi tilbyder en før-samtale til alle kommende forældre i Vokseværket. Her er der mulighed for at hilse på personalet på barnets kommende stue, samt fortælle om barnet og afstemme forventninger til indkøring og dagligdagen i vuggestuen.

Derudover tilbyder vi en ,2,5 års samtale. Her vil fokus være på barnets generelle udvikling og trivsel – og det er også typisk her, vi vil tage hul på snakken omkring valg af børnehave og hvad vi sammen skal arbejde med, for at gøre barnet klar til næste store skridt i institutionslivet.

Oplever vi – eller forældrene, at der er brug for en ekstra snak om barnet og dets udvikling, står vi altid til rådighed.

Forældresamarbejde:

Vi møder forældrene i en nysgerrig og anerkendende dialog

Vi er nysgerrige på forældrenes perspektiver og deres tilgange til barnets trivsel, læring, udvikling og dannelse

Vi har et fælles ansvar for børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse, da vi ved vuggestuestart indgår i et partnerskab omkring barnet.

I vores kommunikation med - og tilgang til forældrene bestræber vi os på at beskrive, hvad vi er optaget af ud fra en faglig vinkel og forståelse, altid med udgangspunkt i barnets ressourcer, kompetencer og succesoplevelser.

Børn i udsatte positioner

Vi arbejder ud fra et inkluderende menneskesyn. Alle børn mødes med positive forventninger. Vi går bag om barnets intentioner for at forstå hensigten.

Hvordan skaber vi et pædagogisk læringsmiljø, der tager højde for og involverer børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes?

Vores hverdag er præget af nærvær, omsorg og tryghed i strukturerede og forudsigelige rammer. Børnene opdeles i mindre grupper med fokus på leg og fællesskab.

Vi er opmærksomme på at skabe læringsmiljøer og legezoner i hverdagspædagogikken der inviterer alle børn ind i fællesskabet. Vi er som voksne bevidste om hvordan vi positionerer os i rummet og i legen og støtter op, ved at gå foran, ved siden af eller bagved. Når vi som voksne positionerer os efter børnegruppen og det enkeltes barns deltagelsesmuligheder, bliver det tydeligt for os, hvor der kan være børn i udsatte positioner.

Vokseværket arbejder med de pædagogiske værktøjer på Aula – TOPI, Sprogtrappen og udviklingsplaner. Derudover samarbejder vi tværfagligt med psykologer, støttepersoner, tale/høre konsulenter, sundhedsplejerske og socialrådgiver.

Børn i udsatte positioner:

Vi er opmærksomme på børn i udsatte positioner, børn i udsatte positioner mødes og støttes ud fra deres behov og forudsætninger.

Vi tager ansvar for, at børn i udsatte positioner får mulighed for at indgå i større eller mindre børnefællesskaber i den udstrækning, de kan deltage.

Vi afsætter ressourcer til at inddrage forældrene i arbejdet med børn i udsatte positioner i form af ekstra samtaler og eksterne ressource personer.

Sammenhæng til børnehaveklassen

Hvordan tilrettelægger vi vores pædagogiske læringsmiljø for de ældste børn, så det skaber sammenhæng til børnehaveklassen? (Dette spørgsmål gælder kun dagtilbud med børn i den relevante aldersgruppe.)

Dette er ikke aktuelt for Vokseværket – da vi er en 0-3 års institution.

Øvrige krav til indholdet i den pædagogiske læreplan

Inddragelse af lokalsamfundet

Lokalmiljøet inddrages ved behov – med udgangspunkt i børnenes behov og interesser.

Hvordan inddrager vi lokalsamfundet i arbejdet med at skabe pædagogiske læringsmiljøer for børn?

Vi benytter os af lokalmiljøet i dagligdagen – det kan være en legeplads, biblioteket, teatret eller offentlig transport. Nogle gange opstår læringsmiljøet i lokalsamfundet lige ude foran døren – når vi møder en regnorm, en kat, en pensionist eller en anden vuggestue.

Ved at inddrage lokalmiljøet giver vi børnene mulighed for at få nye oplevelser og danne nyt erfaringsgrundlag - med skiftende omgivelser – eks årstidernes skiften.

Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø

Børnemiljøet skal være overskueligt, indbydende og inviterende – så vi sikrer at det lille barn ved hvad man kan lave i sin vuggestue og være aktivt deltagende i hverdagen.

Hvordan integrerer vi det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i det pædagogiske læringsmiljø?

Hvordan integrerer vi det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i det pædagogiske læringsmiljø?

Vi har i samarbejde med pædagogisk konsulent arbejdet med KIDS og indrettet vores fysiske læringsmiljøer – så vi tilbyder æstetiske, udviklende, lærende og fysiske legezoner – som er afstemt

børnenes NUZO. Dette afspejler sig i indretningen på alle stuer og på vores fælles arealer. Her er fokus altid på; Hvad børnene skal have ud af det, hvad deres deltagelsesmuligheder er og hvordan den voksne positionere sig i rummet.

Rummets indretning skal bidrage til at barnet kan fordybe sig i forskellige legeformer og stemninger. Rummet skal opleves overskueligt og tilgængeligt for alle børn. Rummene er indrettet ud fra fælles pædagogiske principper om - hvilke læringsmiljøer, der som minimum skal være til rådighed.

De seks læreplanstemaer

”Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i seks læreplanstemaer samt mål for sammenhængen mellem læringsmiljøet og børns læring.

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børns brede læring inden for og på tværs af de seks læreplanstemaer.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 32

Alsidig personlig udvikling

”Alsidig personlig udvikling drejer sig om den stadige udvidelse af barnets erfaringsverden og deltagelsesmuligheder. Det forudsætter engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 36-37

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egne potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn samt social og kulturel baggrund.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes alsidige personlige udvikling?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Social udvikling
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

I Vokseværket har vi en tryk, genkendelig og anerkendende hverdag og møder det enkelte barn, der hvor det er. Vi lægger vægt på at børnene oplever sig respekteret, passet på og værdsat.

Vi møder børnene positivt og går bag om det enkelte barns intentioner for at forstå hensigten. Vi møder børnene i børnehøjde og med øjenkontakt, og vi viser med vores kropssprog, at vi lytter, vi afventer dets reaktion og sætter ord på det, vi oplever at barnet kommunikerer. Når et barn oplever udfordringer eller noget der er svært, f.eks. en følelse der pludselig opstår, så spejler vi barnet og møder det med mimik og italesættelse. Når barnet lykkes med noget der er svært, fejrer vi dets glæde. Dette er med til at give gåpåmod, selvværd og selvtillid.

I fællesskabet lærer børnene at være opmærksomme på andres oplevelser og følelser. Vi arbejder med at gøre det enkelte barn til en betydningsfuld del af fællesskabet. Vi opdeler børnene i mindre grupper, så de har mulighed for at indgå i mindre fællesskaber, hvor det f.eks. for et tilbageholdende barn kan være lettere at vove sig ud på den sociale arena.

Vi hjælper børnene med at lære sig selv og sine følelser at kende. I Vokseværket er alle følelser acceptable, hvad enten det er vrede, jalousi, sorg eller glæde. Dette betyder dog ikke at alle handlinger er acceptable. F.eks. kan den voksne godt udtrykke fuld forståelse for barnet, der gerne vil have sidemandens legetøj, samtidig med at den voksne fortæller barnet, at det ikke er okay at slå for at få legetøj og viser det alternative handlemuligheder.

Vi har fokus på, hvordan vi positionerer os som voksne. Vi organiserer os ved at benævne vores positioner som; fordyberen, omsorgsgiveren og runneren. Dette skaber ro og er en forudsætning for at kunne være nærværende omkring børnene, og at der altid er voksne i øjenhøjde med børnene, som sidder på gulvet og skaber nærvær.

Vuggestuebarnets udvikling er individuel og foregår over mange etaper, fra det helt lille barn, der skal lære at gå i vuggestue og afkode hvordan vi er sammen her, hvordan vi leger etc., til det større vuggestuebarn, som har afkodet mange af de sociale spilleregler, men stadig skal understøttes i at videreudvikle dets færdigheder. Afhængigt af, hvor det enkelte barn er, er behovet for hjælp og støtte fra de voksne individuelt.

Et eksempel på en situation, hvor den voksne går foran barnet:

En formiddag på en stue er der uro og en oplevelse af, at børnene har svært ved at blive i aktiviteterne. Der blev besluttet at tage motorikredskaber ind på stuen. Der bliver bygget en bane og to voksne positionerer sig i hver sin ende af banen og guider børnene gennem aktiviteten. De voksne engagerer sig og viser med deres kropssprog, hvordan børnene kan indgå i aktiviteten. De voksne skaber ro og tid til fordybelse ved at blive i deres positioner.

Et eksempel på en situation, hvor den voksne går bagved barnet:

To børn på 2,6 år leger med dukker på stuen. De har længe leget rollelege i vuggestuen og er fordybet i legen. Flere af de små børn på stuen begynder at forstyrre dem i legen ved at tage deres dukker. Den voksne griber ind og tilbyder børnene et alternativt afgrænset rum for legen.

Social udvikling

”Social udvikling er udvikling af sociale handlemuligheder og deltagelsesformer og foregår i sociale fællesskaber, hvor børnene kan opleve at høre til, og hvor de kan gøre sig erfaringer med selv at øve indflydelse og med at værdsætte forskellighed.

Gennem relationer til andre udvikler børn empati og sociale relationer, og læringsmiljøet skal derfor understøtte børns opbygning af relationer til andre børn, til det pædagogiske personale, til lokal- og nærmiljøet, til aktiviteter, ting, legetøj m.m.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 38-39

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes sociale udvikling?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Social udvikling
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

I vuggestuealderen får børnene øjnene op for andre børn. Børnene opdager det værdifulde i at indgå i - og danne relationer med jævnaldrende. Vuggestuebarnet tilegner sig sociale kompetencer i samspillet med andre. Vi har fokus på, hvordan det enkelte barn er en del af et fællesskab, hvor alle børn har ret til deltagelse

De sociale spilleregler læres gennem legen, under måltidet, når vi holder samling, tager på tur og laver pædagogiske aktiviteter. Her guides og hjælpes børnene til at forstå vuggestuens kultur og måden, vi er sammen på, så både individ og gruppe tilgodeses. Her viser vi børnene, hvordan vi taler til hinanden, lytter til hinanden, drager omsorg for hinanden og respekterer hinanden. Kort sagt alle de spilleregler, som barnet har brug for at kende i relationen med andre.

Vi skaber overskuelige miljøer med rum i rummet, små afskærmede og tydelige områder hvor børn i mindre grupper kan lege i fred og ro. Gennem leg og tydelige læringsmiljøer styrker vi børnenes mod til at møde forandringer og udfordringer – gennem struktur og forudsigelighed i hverdagspædagogikken.

Afhængigt af hvor det enkelte barn er i dets sociale udvikling, veksler vi mellem at gå foran, ved siden af og bag ved barnet for at understøtte det enkeltes barns deltagelsesmuligheder i legefællesskabet. På denne måde støtter vi bl.a. børn i udsatte positioner i at blive en del af fællesskabet. Følgende er et praksiseksempel på, hvordan den voksne støtter op om etableringen af en legerektion ved at gå foran et barn, vi har observeret ofte, trækker sig fra de andre børn og for det meste leger for sig selv eller med en voksen:

Vi er på legepladsen, og barnet har fundet en legetøjsedderkop. Barnet kommer over til en voksen og viser edderkoppens frem. Den voksne tager edderkoppens i hånden og leger at edderkoppens kravler rundt på barnet. Barnet griner og løber væk, kommer grinende tilbage igen, og den voksne leger igen at edderkoppens kravler rundt på barnet, barnet løber grinende væk, kommer tilbage igen og dette gentager sig. Et andet barn kommer over, og den voksne leger at edderkoppens nu også kravler rundt på det andet barn, som også løber grinende væk og tilbage igen. Der etableres nu en leg mellem de to børn. De løber sammen frem og tilbage fra den voksne og griner sammen.

I Vokseværket har vi fokus på at inddrage børnene i det praktiske, hvilket giver dem en oplevelse af at være en del af fællesskabet, og at deres bidrag er betydningsfuldt. Det kan f.eks. være, når der skal tørres borde af efter et måltid, når der skal findes en ny ble i skuffen, eller der skal tages af bordet. Dette skaber en inkluderende fællesskabskultur, hvor alle børns bidrag til fællesskabet er værdifulde.

Kommunikation og sprog

”Børns kommunikation og sprog tilegnes og udvikles i nære relationer med barnets forældre, i fællesskaber med andre børn og sammen med det pædagogiske personale.

Det centrale for børns sprogtiltagelse er, at læringsmiljøet understøtter børns kommunikative og sproglige interaktioner med det pædagogiske personale. Det er ligeledes centralt, at det pædagogiske personale er bevidst om, at de fungerer som sproglige rollemodeller for børnene, og at børnene guides til at indgå i fællesskaber med andre børn.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 40-41

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes kommunikation og sprog?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Kommunikation og sprog
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

De voksne er sproglige rollemodeller for børnene. Vi viser børnene hvordan de kan bruge sproget i legen og i de sociale fællesskaber. Vi støtter op om børnenes sproglige udvikling ved at sætte ord på det, vi gør, og det vi ser barnet gør. Vi har fokus på at være tydelige i vores kommunikation og bruger kroppen i alt hvad vi foretager os, så vi gennem kropssproget tydeliggør, det vi vil kommunikere. Vi viser med en positiv tilgang til det enkelte barn, at vi er interesserede i, hvad barnet kommunikerer.

Før barnet mestrer det verbale sprog, kommunikerer det nonverbalt. Vi viser barnet at vi gerne vil forstå det og sætter ord på det, vi tror, barnet kommunikerer. Vi har fokus på at være lyttende og give tid og plads til, at barnet kan få lov til at udtrykke sig i sit eget tempo. Vi møder barnet sprogligt, hvor det er og gentager barnets ord og sætninger i korrekt form uden at rette på barnets udtalelse. Gennem rim, remser, sang og højtlesning stimulerer vi børnenes sproglige udvikling.

Børns sprog udvikles og formes i samspil mellem børn og voksne – ofte gennem legen og hverdagens rutiner. Udviklingen sker i proces gennem dialogen, hvor barnet får mulighed for at afprøve sproget. Vi arbejder målrettet med Sprogtrappen og sprogstartegier der understøtter barnets

udvikling. Vi er opmærksomme på, at barnets sproglige udvikling veksler mellem at ske af sig selv, når barnet er i samspil og leg med andre, til at vi og forældrene i samspil med barnet motiverer og understøtte barnet i den sproglige udvikling det er i.

Gennem hverdagens rutiner, aktiviteter og aktiv deltagelse viser, fortæller, opmuntrer og støtter vi barnets i dets sproglige udvikling ud fra det trin barnet befinder sig på.

Vi bruger sproget i alle aktiviteter, sætter ord på det vi gør og det barnet gør. Vores læringsmiljøer understøtter børnenes mulighed for at udvikle sig sprogligt og kommunikativt gennem legen. Vi har arbejdet med legemanuskripter og tale-bobler – der giver den voksne mulighed for at indgå i legen på børnenes vilkår og skabe sproglig udvikling gennem legen.

Alle stuer har fordybelses-zoner med adgang til ro og bøger i børnehøjde.

I dialogen med børnene er vi opmærksomme på turtagning, give me 5 - og 30 sekunders reglen, der alle giver plads til, at det enkelte barn kan udvikle sig kommunikativt ud fra nærmeste udviklings zone.

Krop, sanser og bevægelse

”Børn er i verden gennem kroppen, og når de støttes i at bruge, udfordre, eksperimentere, mærke og passe på kroppen – gennem ro og bevægelse – lægges grundlaget for fysisk og psykisk trivsel.

Kroppen er et stort og sammensat sansesystem, som udgør fundamentet for erfaring, viden, følelsesmæssige og sociale processer, ligesom al kommunikation og relationsdannelse udgår fra kroppen”.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 42-43

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø udviklingen af børnenes krop, sanser og bevægelse?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Krop, sanser og bevægelse
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Igennem hele vuggestuedagen har vi børnenes motoriske udvikling for øje. Børnene træner deres motoriske sikkerhed i de forskellige rutinesituationer, der er i løbet af børnenes dagligdag. Her har vi fokus på at understøtte børnenes selvhjulpenhed, f.eks. ved at børnene selv (prøver) at tage tøj af og på, kravler op og ned fra en stol eller puslebordet, øser mad op og spiser selv.

Vi stiller her krav ud fra det enkelte barns udviklingsniveau og giver barnet tid og rum til at følge sin egen udvikling. På denne måde skærper vi børnenes kropsbevidsthed. Vi har et stort fokus på hvor i hverdagsrutinerne vi har mulighed for, at tilbyde børnene fysisk og kropslig udfoldelse og udfordringer.

Vores legepladser er indrettet, så der er mulighed for forskellige grovmotoriske udfordringer, så som at gynge, klatre, cykle, bevæge sig på forskelligt underlag, balancere etc. Når vi går på tur, vælger vi udflugtsmål, hvor vi ved at børnene kan blive grovmotorisk udfordret. Det kan være når vi leger boldleg i Fælledparken eller besøger legepladser med klatrestativer og trampoliner.

Indendørs er der mulighed for grovmotorisk udfoldelse med tumlemadrasser og motorikbaner. Derudover hjælper børnene til med forskellige praktiske gøremål, der styrker deres grovmotorik, f.eks. at skovle sand, køre madvognen hjælpe med at gå ud med skrald etc.

Den finmotoriske udvikling styrkes, når børnene maler, klipper, spiser med bestik, selv tager tøj af og på, lægger puslespil, leger konstruktionslege som f.eks. togbane, dupper, plus-plus'er og magneter. Vi arbejder målrettet med rummene, så de appellerer til forskellige fysiske aktiviteter. Her bruger vi belysning, musik og stemmeføring ved en stille aktivitet og ved en fysisk mere grovmotorisk aktivitet indbyder vi til hop på madrassen, kolbøtter på madrassen etc.

Vi aflæser børnene og ser hvad børnene har behov for lige nu og her. Det kan f.eks. være at et barn begynder at løbe rundt på stuen midt i en leg. Her tilbyder vi barnet alternative rum og muligheder for legen. Kaster et barn med magneter, bliver vi opmærksomme på, at barnet gerne vil kaste og tilbyder et alternativ, f.eks. en bold. I Vokseværket er de voksne rollemodeller i de fysiske aktiviteter og viser engagement, indlevelse, glæde, deltagelse og oprigtighed. Vi viser vejen og går foran ved at danse med, klatre, kravle og synge.

Natur, udeliv og science

”Naturoplevelser i barndommen har både en følelsesmæssig, en kropslig, en social og en kognitiv dimension.

Naturen er et rum, hvor børn kan eksperimentere og gøre sig de første erfaringer med naturvidenskabelige tænke- og analysemåder. Men naturen er også grundlag for arbejdet med bæredygtighed og samspillet mellem menneske, samfund og natur.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 44-45

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, og som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

Howdan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med natur, udeliv og science?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Natur, udeliv og science
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Udelivet er en stor del af børnenes hverdag i Vokseværket. I Vokseværket foregår udelivet både på vores legepladser og på varierede ture til forskellige udflugtsmål i nærområdet. Vokseværket har to meget forskellige legepladser, hvor naturen indgår på forskellig vis. Vores legepladser er indrettet, så det er muligt at finde insekter, dufte til krydderurter og lege med vand og sand. Desuden gør vi brug af forskellige legeplads-kasser, vi tager med ud, og på den måde laver vi forskellige legezoner, når vi er udendørs.

Vi hjælper børnene med at få øje på de ting og fænomener, vi kan finde i naturen ved at gå foran børnene og vise, hvad naturen kan bruges til og sætte ord på det, vi ser. Med udgangspunkt i børnenes nysgerrighed er vi bevidste om vores rolle som inspirator ved at agere rollemodeller, når vi går på opdagelse i naturen. Det kan f.eks. være når vi er ude at kigge efter insekter. Vi viser f.eks. børnene, hvordan vi ved at flytte en træstub kan se, om der gemmer sig nogle tusindben, biller eller bænkebidere nedenunder.

I Vokseværket skal børnene have mulighed for at lære om årstidernes skiften; regn, sne, kulde, sol og varme. Vi går derfor ud i al slags vejr, og vi taler med børnene om vejret og sætter ord på de sanseoplevelser, der er forbundet med at være udenfor; hvordan vi mærker regnen på huden, blæsten i håret og hvordan sneen er kold i vores hænder.

Vuggestuebarnet er nysgerrigt efter at lære sin omverden at kende og bruger rigtig meget tid og energi på at eksperimentere med - og sanse, det de støder på i deres dagligdag i vuggestuen. Vi er opmærksomme på at støtte børnenes nysgerrighed og gå på opdagelse og eksperimentere sammen med børnene, og herigennem gør de sig erfaringer med naturvidenskabelige fænomener og matematikkens verden. Børnene får begyndende erfaring med matematikkens verden, når vi f.eks. tæller hvor mange børn, der er på stuen i dag, når vi snakker om størrelsesforhold, eller når vi leger med magneter, som har forskellige geometriske former. Børnene får erfaringer med naturvidenskabelige fænomener, når de eksperimenterer med tyngdekraftens virkning, når der stabiles klodser, og de vælter, når de fascineres af at kigge på fuglene eller flyvemaskiner på himlen.

Kultur, æstetik og fællesskab

”Kultur er en kunstnerisk, skabende kraft, der aktiverer børns sanser og følelser, ligesom det er kulturelle værdier, som børn tilegner sig i hverdagslivet.

Gennem læringsmiljøer med fokus på kultur kan børn møde nye sider af sig selv, få mulighed for at udtrykke sig på mange forskellige måder og forstå deres omverden.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 46-47

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med kultur, æstetik og fællesskab?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Kultur, æstetik og fællesskab
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med kultur, æstetik og fællesskab?

Når barnet starter i Vokseværket bliver det en del af et fællesskab, med en kultur og nogle værdier, som det skal lære at kende og indgå i. Vokseværkets kulturforståelse hænger tæt sammen med den måde, vi forvalter pædagogikken. I Vokseværket har alle værdi. Alle bliver set og hørt og har indflydelse på deres hverdag i vuggestuen. Vi sætter fællesskabet højt, og børnene lærer at tage hensyn til fællesskabet. Det er f.eks. når der ventes på tur, skal gives plads til hinanden, når nogen har brug for hjælp, når vi laver forskellige pædagogiske aktiviteter, i hverdagsrutiner og i legen.

Vi har i Vokseværket en række traditioner, som knytter sig til årets gang. Disse traditioner er med til at socialisere børnene til det videre liv i samfundet. Vi slår katten af tønden og klæder os ud til

fastelavn, vi har en bedsteforældre-plantedag, vi holder fællesspisninger, sommerfest for børnene og deres familier og vi holder lygtefest til jul, hvor vi laver lygter og synger

I Vokseværket arbejder vi med æstetiske læreprocesser ved at rammesætte og planlægge æstetiske aktiviteter indenfor forskellige udtryksformer:

- Musik: Vi synger, laver sanglege, danser til musik, spiller på instrumenter.
- Drama: Vi læser bøger, vi laver dukketeater med sprogkasser, hvor vi viser forskellige eventyr og børnene kan lege med tingene og bygge videre på eventyret, vi leger rolleleg.
- Malerkunst: Vi arbejder med forskellige udtryksformer så som maling, farver, tusser, klippe, klistre og modellervoks.

I aktiviteterne vægter vi at skabe en tryk ramme, hvor børnene kan udfolde sig, fordybe sig, eksperimentere, og hvor der gives plads til alle oplevelser. Her har vi fokus på hvordan vi voksne positionerer os i forhold til børnene. Vi går foran, når vi planlægger, igangsætter og inspirerer. Vi går ved siden af, når vi forholder os sensitive og nysgerrige overfor, hvad der sker i børnene, og når vi engagerer os sammen med børnene, og vi går bagved børnene ved at være åbne, lyttende, nysgerrige og iagttagende overfor børnenes interesser og støtte dem i at forfølge det, de er optagede af.

Evalueringsskulturr

Det er ikke et lovkrav at beskrive dagtilbuddets dokumentations- og evalueringsspraksis i den pædagogiske læreplan, men det kan være en fordel i udarbejdelsen af læreplanen at forholde sig til den løbende opfølgning og evaluering af indholdet i læreplanen.

Hvordan skaber vi en evalueringsskulturr, som udvikler og kvalificerer vores pædagogiske læringsmiljø?

Det vil sige, hvordan dokumenterer og evaluerer vi løbende vores pædagogiske arbejde, herunder sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og de tolv pædagogiske mål?

I Vokseværket arbejdes der med systematisk evaluering på stuemøder, Pædagogiske planlægningsmøder og på personalemøder. Her skabes der rum for pædagogisk refleksion og udvikling.

Der er i vores daglige rutiner med børnene meget læring. Vi skal skærpe vores opmærksomhed på disse dagligdags-rutinepræget-læringsrum. Vi skal tillægge disse rutiner værdi og opmærksomhed, og vi skal sætte fokus på, at der sker en systematisk evaluering af disse hverdagsrutiner. Vi skal i gang med at arbejde med et fælles årshjul som tager udgangspunkt i den styrkede læreplan og tilsynets anvisninger. Til refleksion og evaluering benytter vi os af materialet "tegn på læring" og evaluering vil ske på flere niveauer – stuemøder, PP møder og personalemøder. På personalemøderne arbejder medarbejderne på tværs af stuer og huse, så vi sikrer flere perspektiver og minimerer risikoen for at blive blind på egen praksis.

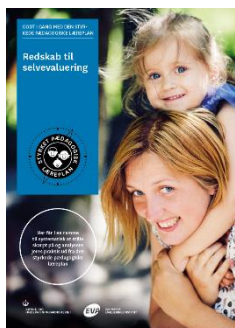
Hvordan evaluerer vi arbejdet med den pædagogiske læreplan, som skal foretages mindst hvert andet år?

Der arbejdes med fælles tegn på læring i begge huse og mellem stuerne. Denne evaluering skal danne grundlag når vi skal udarbejde vores fælles evaluering. Evaluering sker gennem fælles dialog, refleksion og udvikling. Vores udgangspunkt bliver; "Hvor var vi? – hvor er vi? – hvor skal vi hen? – og hvordan ser det ud i praksis i morgen?"

Vi har i Vokseværket besluttet, at den pædagogiske læreplan evalueres hvert 2. år. I evalueringen tages der udgangspunkt i de tegn på læring der er udarbejdet i de foregående år.

Her kan I finde yderligere inspiration til arbejdet med den pædagogiske læreplan

Til at understøtte og inspirere jeres videre arbejde med den styrkede pædagogiske læreplan er der udviklet en række øvrige materialer. Alle inspirationsmaterialer – nuværende og kommende – kan findes på www.emu.dk/dagtilbud

Redskab til selvevaluering er en ramme til systematisk at analysere jeres praksis inden for centrale områder i den styrkede pædagogiske læreplan.

Redskab til forankringsproces indeholder fem tilgange til, hvordan I kan arbejde med forandring og forankring af et stærkt pædagogisk læringsmiljø.

Film introducerer indholdet i og illustrerer hovedpointer fra publikationen *Den styrkede pædagogiske læreplan*.

Forskellige tematiske materialer dykker ned i viden om et tema og giver inspiration til dialog og handling. Her er bl.a. materialer om evaluerende pædagogisk praksis, som understøtter en systematisk tilgang til det at evaluere.

Der offentliggøres løbende nye temaer.

Alle materialer kan findes på www.emu.dk/dagtilbud

BØRNE- OG
UNDERVISNINGSMINISTERIET

Pædagogisk læreplan

© 2019
Danmarks Evalueringsinstitut og
Børne- og Socialministeriet

Citat med kildeangivelse er tilladt

Design: BGRAPHIC